

§ 13 Mom. 5 – 10

Förläggning av arbetstid

Mom. 5

Förläggning av ordinarie arbetstid ska vid behov anges i schema som överenskomms med företrädare för arbetstagarorganisationen. Schemat ska meddelas arbetstagaren senast 14 dagar innan det börjar gälla. Av schemat ska förläggningen av ordinarie arbetstid och viloperioder framgå samt klockslag för när 24-timmarsperiod för dygnsberäkning inleds.

Vid oenighet om arbetstidsschema kan arbetstagarorganisationen begära överläggning. Begäran om överläggning ska ha inkommit till arbetsgivaren inom 10 dagar. Om så inte sker eller om överläggningen inte leder till enighet fastställer arbetsgivaren förläggningen av arbetstiden med iakttagande av denna bestämmelse.

Anmärkning

Denna bestämmelse ersätter 11, 12 och 14 §§ MBL.

Arbetsgivaren ska eftersträva att arbetstagaren före beräkningsperiodens början får kännedom om hur arbetstagaren kommer att vara schemalagd under hela beräkningsperioden.

Arbetsgivaren bör förlägga en sammanhållen arbetstid om det är möjligt utifrån verksamhetens behov.

Mom. 6

Vid förläggning av ordinarie arbetstid kan upp till +/- 11 timmar föras mellan beräkningsperioder.

Anmärkningar

1. Tillämpning av denna bestämmelse förutsätter en beräkningsperiod om minst 4 veckor.
2. Bestämmelsen avser arbetstagare med ordinarie arbetstid förlagd vardag såväl som sön- och helgdag.
3. Det är av vikt att dialog förs mellan arbetsgivare och arbetstagare om arbetstidsförläggningen för att tillvarata såväl arbetstagarens som verksamhetens behov.

Avvikelser från ATL

Mom. 7

Oavsett vad som anges i ATL

- a) får rast under nattarbete utbytas mot måltidsuppehåll. Därutöver får byte även göras på övrig tid, fredag, lördag, söndag och helgdag,

Anmärkning

Vid byte av rast mot måltidsuppehåll övrig tid, fredag, lördag, söndag och helgdag ska arbetsgivaren göra en konsekvensanalys av arbetsmiljön.

- b) anses studieledighet inte som arbetad tid,
- c) vid uttag av kompensationsledighet för övertidsarbete ska motsvarande tid dras av från redan registrerad övertid. Avräkning av kompensationsledighet mot arbetad tid kan ske per kalenderår,
- d) anses förlängd arbetstid på grund av vikariat inte som mertid,
- e) anses förskjuten arbetstid eller byte av schema inte som mer- eller övertid,
- f) kan beräkning av ordinarie arbetstid, jourtid, övertid och mertid göras per kalendermånad,
- g) kan en beräkningsperiod omfatta högst 16 veckor,

Anmärkning

Ordinarie arbetstid får uppgå till högst 48 timmar per vecka i genomsnitt under en period av 4 veckor.

- h) kan en arbetstagares sammanhängande veckovila vid tillfällig avvikelse uppgå till minst 24 timmar.
- i) kan beredskap enligt kollektivavtalet RiB förläggas under en arbetstagares veckovila. Sker aktivt arbete under beredskapen som bryter vecko- eller dygnsvilan ska arbetstagaren ges kompenserande vila,
- j) anses ett arbetspass vara ett nattpass om minst 3 timmar av den ordinarie arbetstiden är förlagda mellan kl. 22.00–06.00.

Dygnsvila

Mom. 8

Arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars sammanhängande ledighet under varje period om 24 timmar (dygnsvila). Arbete och dygnsvila ska förläggas alternerande under varje period om 24 timmar så att arbete och vila regelbundet följer på varandra. Dygnsvilo-reglerna är ett skydd för arbetstagarens hälsa och säkerhet.

Undantag kan endast ske enligt förutsättningarna nedan och ska föregås av en noggrann bedömning av behovet. Undantag får endast göras om det föreligger särskilda skäl i verksamheter med ansvar för liv, hälsa och säkerhet och endast i undantagsfall.

Bedömningen av om det föreligger särskilda skäl ska tydligt motiveras och göras utifrån en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till 11 timmars dygnsvila, vilken följer av skyddslagstiftning, och verksamhetens behov av att säkra bemanningen.

Arbetsgivaren ska begära MBL-förhandling inför ett beslut i verksamheten om införande, förlängning eller förändring av planerad förläggning som innebär att arbetstid förläggs enligt i bestämmelsen angivna undantag.

Anmärkning

Det är inte möjligt att kombinera undantag enligt mom. 8 för en arbetstagare under samma beräkningsperiod

a) En arbetstages dygnsvila kan förkortas till som lägst 9 timmar vid förläggning av ordinarie arbetstid. Om dygnsvilan inskränks har arbetstagaren rätt till kompenserande vila motsvarande den minskade dygnsvilan. Vilan ska förläggas i samband med den därpå följande dygnsvilan och vara sammanhängande.

b) Undantag från kravet på alternering av arbete och dygnsvila kan göras vid kombination av arbetspass och jourpass, när passen förläggs i direkt anslutning till varandra. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 20 timmar.

Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden och vara sammanhängande.

c) Vid förläggning av kombination av arbetspass och jourpass kan 20 timmars sammanlagd arbetstid överstigas om det är nödvändigt för att upprätthålla verksamheten. Det kan till exempel handla om enstaka verksamheter i glesbygd och/eller då tillgång på viss specifik kompetens är begränsad. Beslut om sådant undantag kan endast fattas då inga andra rimliga åtgärder står till buds. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar.

Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan som lägst motsvara den sammanlagda arbetstiden och vara sammanhängande.

Anmärkningar

1. Undantag kan ske i enlighet med praxis från centrala parter arbetsstidsnämnd.
2. Arbetsgivaren ska erbjuda årlig hälsoundersökning för arbetstagare som omfattas av beslut som innebär förläggning av sammanlagd arbetstid som överstiger 20 timmar.
3. Beslut om att förlägga längre pass än 20 timmar ska fattas på högsta nivå i organisationen. Beslut kan fattas för maximalt ett kalenderår i taget. Inför beslutets utgång ska arbetsgivaren utvärdera vilken påverkan undantaget har inneburit för verksamheten, arbetstagarens hälsa och arbetsmiljö. Dessutom ska arbetsgivaren undersöka om det på sikt är möjligt att förlägga arbetstiden utan att tillämpa undantaget.

Varje enskilt beslut, samt tillhörande MBL protokoll, ska rapporteras till centrala parter arbetstidsnämnd innan det kan verkställas. Centrala parter arbetstidsnämnd har möjlighet att överpröva beslutet.

Mom. 9

En arbetstagares dygnsvila kan tillfälligt förkortas vid förläggning av ordinarie arbetstid i samband med allmänna val och nationella folkomröstningar.

Möjligheten till undantag omfattar enbart arbetstagare med arbetsuppgifter direkt kopplade till valet eller den nationella folkomröstningen som nödvändigtvis måste utföras i syfte att säkerställa att valet kan genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Undantag kan tillämpas för planerad arbetstid som påbörjas tidigast kl. 06.00 på valdagen/dagen för den nationella folkomröstningen och avslutas senast kl. 06.00 dagen efter. Om dygnsvilan inskränks har arbetstagaren rätt till kompenserande vila motsvarande den minskade dygnsvilan. Vilan ska förläggas i samband med den därpå följande dygnsvilan och vara sammanhängande.

Mom. 10

En arbetstagares dygnsvila kan tillfälligt förkortas vid en oförutsedd händelse som arbetsgivaren inte har kunnat förutse, påverka eller planera för.

Undantag ska föregås av en noggrann bedömning av behovet. Om dygnsvilan inskränks har arbetstagaren rätt till kompenserande vila motsvarande den minskade dygnsvilan.

Vilan ska förläggas i samband med den därpå följande dygnsvilan och vara sammanhängande. Om det av objektiva skäl inte är möjligt ska den kompenserande vila förläggas så snart som möjligt, dock senast inom 14 kalenderdagar. Om nästkommande förlagd vila redan motsvarar den tid som ska kompenseras anses compensationen fullgjord. Arbetsgivaren ska vid oförutsedd händelse meddela arbetstagaren när den kompenserande vila kommer att förläggas.

Anmärkningar

1. Arbetsgivaren kan, av exempelvis arbetsmiljöskäl, besluta att förlägga kompenserande vila innan nästkommande arbetspass i stället för den därpå följande dygnsvilan.
2. Om ytterligare en oförutsedd händelse inträffar innan arbetstagaren har fått kompenserande vila för tidigare oförutsedd händelse ska vila motsvarande minskad dygnsvila förläggas sammanhängande med den efterföljande dygnsvilan.

3. Om en oförutsedd händelse inträffar i direkt anslutning till två arbetsperioder som ligger i anslutning till varandra enligt mom. 8 b) eller c) har arbetstagaren rätt till kompenserande vila för den oförutsedda händelsen. Vilan ska då vara dubbelt så lång som den tid det aktiva arbetet på grund av den oförutsedda händelsen varade.

Vid beredskap ska kompenserande vila för aktivt arbete som bryter dygnsvilan förläggas så snart som möjligt och vara sammanhängande, dock senast inom 14 kalenderdagar. Vid beredskap flera dygn i sträck ska kompenserande vila förläggas i samband med den därpå följande dygnsvilan efter beredskapsperiodens slut.

Om arbetsgivaren beslutar att förlägga kompenserande vila under ordinarie arbetstid görs inte löneavdrag.